

SCHAAPSKOOIRoute MARKELO

HET VERHAAL VAN SCHAAPSKOOIEN
ROUTE 25 km

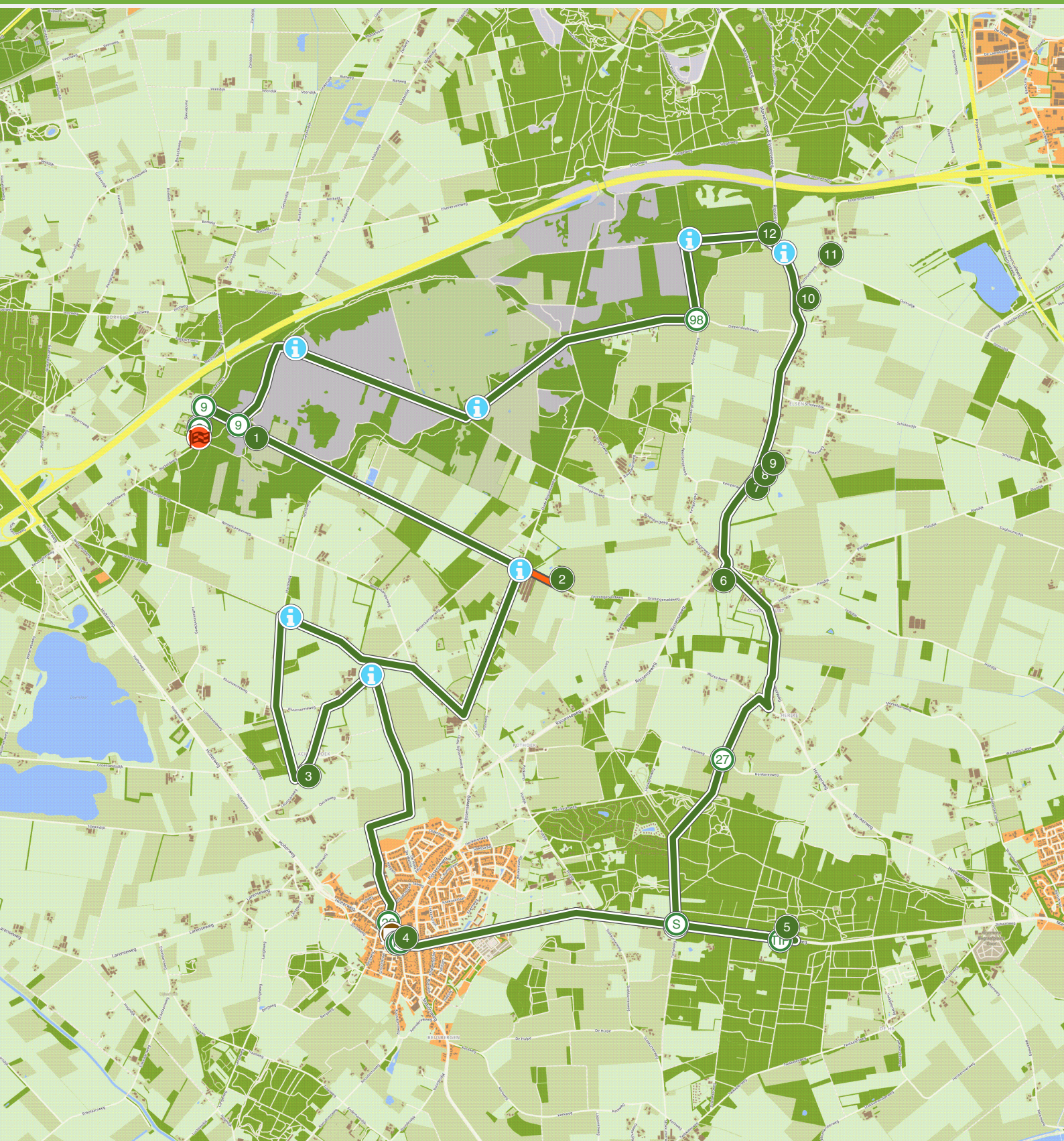

Schaapskooien zijn, naast schöppes en hooibergen, kenmerkende elementen in het Markelose landschap. Veel van deze schaapskooien zijn al verdwenen. Op dit moment staan er in Markelo nog twaalf, waaronder schaapskooi 'Jan Baas', die hersteld wordt via het project 'klein erfgoed Twente'.

Route gemaakt door Stichting Maarkels Landschap i.s.m. Landschap Overijssel.

Schaapskooiroute Markelo

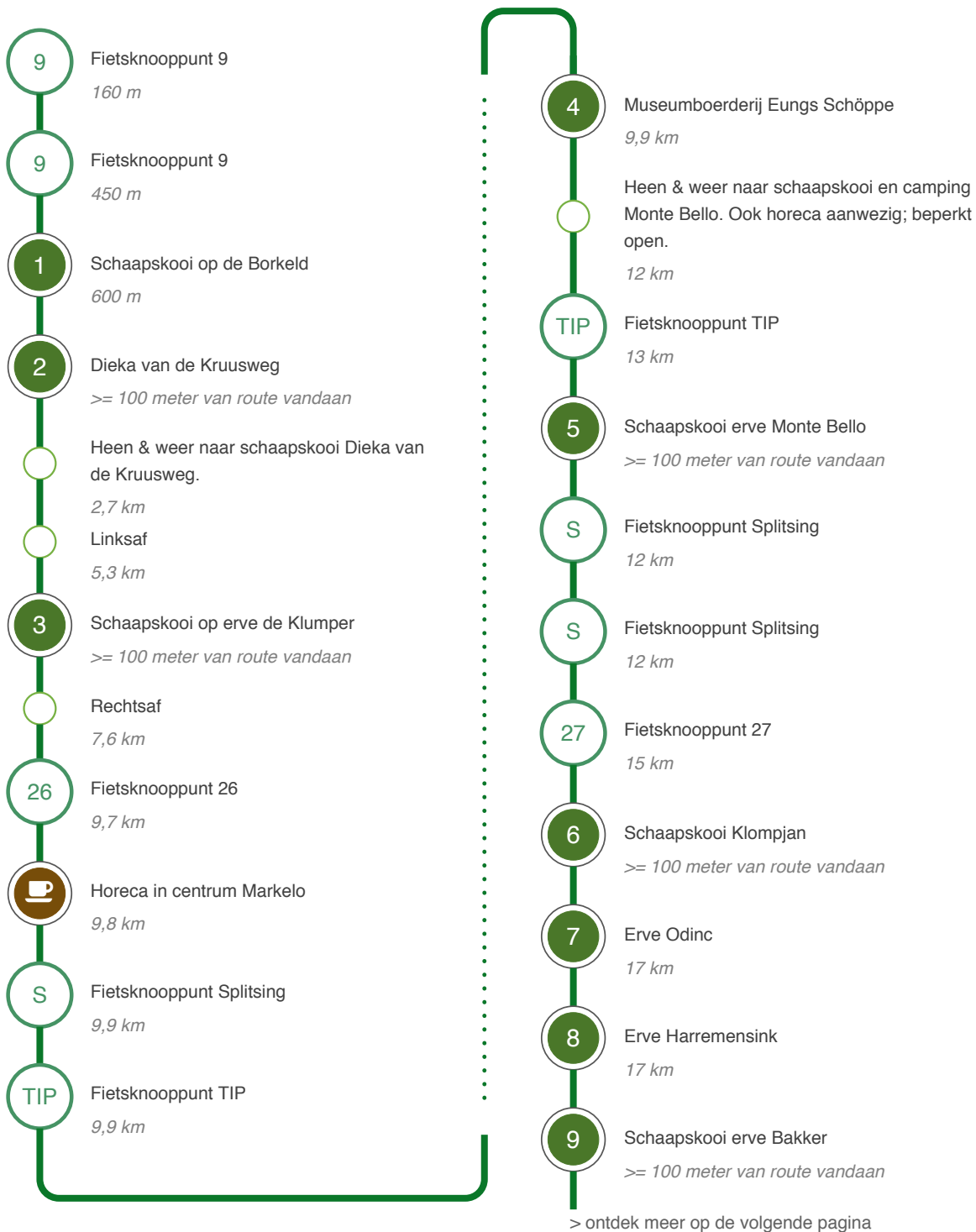
Het verhaal van schaapskooien

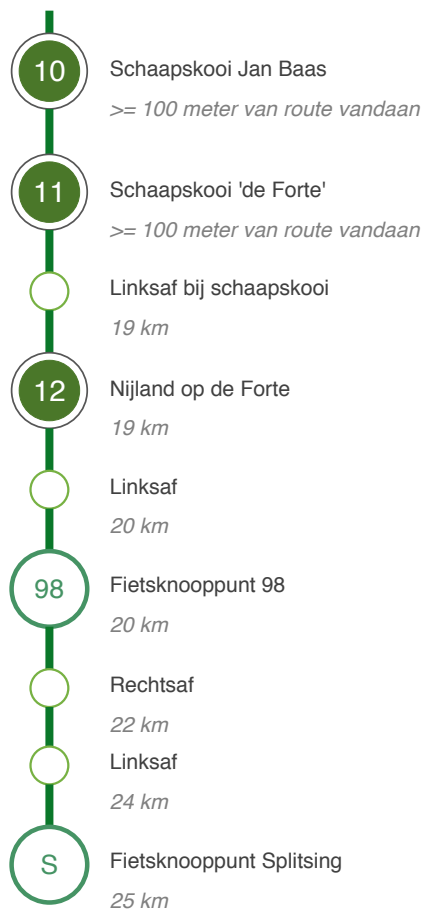
Schaapskooiroute Markelo

Hoe kom ik bij het startpunt?

Start bij bezoekerscentrum van Staatsbosbeheer 'n Witten aan de Borkeldweg 17 in Markelo. Meerdere horeca-gelegenheden in het centrum van Markelo.

Vervolg route

Einde van de route

Schaapskooiroute Markelo

25 km

1

Schaapskooi op de Borkeld

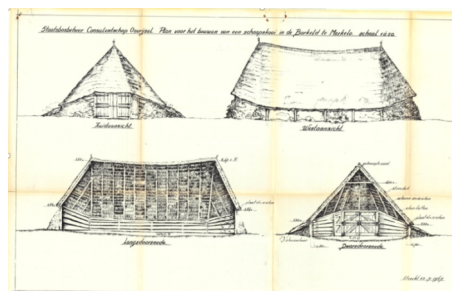

Schaapskooi De Borkeld

Jos Duurland is de schaapsherder op de Borkeld en in dienst van Staatsbosbeheer. Zijn kudde ontdoet de natuur op de Borkeld van alle jonge aanplant. Deze schaapskooi uit de jaren '60 werd gebouwd om de kudde te laten overnachten en om het toerisme een nieuwe impuls te geven.

Authentiek

In 1967 werd door Timmerman M. Vruwink en zoon een authentieke schaapskooi gebouwd. Omdat zowel stroom als een aggregaat niet aanwezig waren, werden op locatie de staanders en gebinten door T. Roeterdink, met de motorzaag, vakkundig op maat gezaagd.

2

Dieka van de Kruusweg

Schaapskooi Dieka vd Kruusweg

Uit voorliefde voor oude gebouwen heeft de vader van Gerrie, Hendrik Ebbekink ook wel Hendrik van de Kruusweg genoemd, begin jaren 70 een nieuwe schaapskooi naar oud model laten bouwen.

Schaapskooi op erve de Klumper

Schaapskooi 'de Klumper'

Deze schaapskooi is in Markelo de enige in zijn soort die nog lemen wanden heeft. Het erf wordt in de veetelling van 1602 al genoemd als een erf met schapen.

Rijksmonument

De schaapskooi is een rijksmonument en hoort bij het voormalige erf van fam. Klumpers dat in de eerste helft van de 16e eeuw werd gesticht. Familie Klumpers betrok in het midden van de jaren '70, in het kader van de ruilverkaveling, een nieuwe boerderij in het Markelosebroek.

Horeca in centrum Markelo

Museumboerderij Eungs Schöppe

Eungs Schöppe

In het centrum van Markelo staat een oude museumboerderij. Hier kun je zien en ervaren hoe mensen leefden voordat de industriële revolutie daar verandering in bracht. Naast weefgetouwen, een linnenkast en een kookstel vind je hier één van de grootste klederdracht collecties van Oost-Nederland.

5

Schaapskooi erve Monte Bello

Schaapskooi Monte Bello

Tot 1920 was de Herikerberg een groot heideveld waar bomen werden geplant ten behoeve van de mijnbouw. Het was de heren van het Weldam, eigenaar boerderij en bos, een doorn in het oog dat de vele schapen van Monte Bello de jonge aanplant en inzaai van dennen en ander houtgewas ernstig beschadigden.

Mooie berg

De bewoner vertrok daarna naar een boerderij in Stokkum, die vanaf die tijd Bello heet. Monte Bello is een (de oudste) camping in Markelo. Op het erf van Monte Bello, 'mooie berg', staat een schaapskooi die gebruikt wordt als zomerhuisje.

6

Schaapskooi Klompjan

Schaapskooi Klompjan

Deze schaapskooi behoorde in het verleden bij het erf Huisken. De boerderij was eigendom van de gemeente Rijssen en werd in 1966 verkocht aan Nijhuis uit Rijssen die er een camping van maakte. De familie Gootjes heeft de camping tot 1989 gerund; in de schaapskooi kon je tafeltennissen.

Zoonepark

In 1990 verkocht Nijhuis de camping aan de overheid, die het verbouwde tot een asielzoekerscentrum. Deze AZC bleef tot 2012 in bedrijf. Het bedrijf Power Field zal op de voormalige camping een zonnepark gaan aanleggen met een capaciteit voor 1800 huishoudens..

Erve Odinc

Schaapskooi erve Odinc

Erve Odinc is een van de oudere erven in Markelo. Her erf wordt al rond 1300 genoemd. In vroeger tijden bezat de boerderij zelfs 2 schaapskooien, één bij de boerderij en één in het veld. Rond 1477 is boerderij eigendom geweest van het Klooster te Albergen.

Sokken

Een oudoom van erve Odinc, schaapsherder, kon zelf sokken breien, maar zonder model. Er werd bijverteld "hakke zal hakkezetten enn kuute zal kuute zetten". Met andere woorden; er komt vanzelf wel een model in. Een groot deel van de gronden lag aan de zijde van de Friezenberg, de toenmalige essen...

Bemesting

Deze essen zijn eigenhandig ontgonnen met behulp van schapenmest en heideplaggen, die als bodem in de schaapskooien werden gebruikt, en op die manier doordrenkt raakten met de schapenmest. In de veetelling van 1602 worden al 70 schapen vermeld.

Erve Harremensink

Schaapskooi Harremensink

Tot 1883 is deze boerderij nog een Los Hoes, mens en dier leefden in één ruimte, zoals destijds gebruikelijk, met een vooruit gebouwde endskamer, die in 1921 is afgebroken en vervangen door een noordelijke zijvleugel. Vanaf ongeveer 1400 tot 1980 heeft op dit erf de familie Mensink gewoond.

Tuufke op dak

Ook dit erf heeft net als andere erven een dwars-ritschuur. De aanwezige schaapskooi is door de tijd heen vernieuwd en voorzien van metsel-werkwanden met steunberen. Onlangs is de rieten nok nog van een rol en een zogeheten Tuufke (tuiltje) voorzien. De schaapskooi doet nu dienst als bergruimte.

9

Schaapskooi erve Bakker

Schaapskooi erve Bakker

De erve Bakker was vroeger de pleisterplaat voor de postkoets. In 1830 wordt de eigenaar Jan Bakker, kastelein, vermeld.. Bakker kwam van Hellendoorn en was daar steenbakker, vandaar Bakker genoemd. Naast de reeds gesloopte boerderij was een doorrit die dienst deed als overlaadstation.

Tichelwerk

De bakker had veel klandizie van kooplui die van markt tot markt trokken. Naast de herberg werd ook tichelwerk 'van kleine' (zij van kleine omvang) geëxploiteerd; via een veldoven direct naast de leemgroeven, schuin aan de overzijde van de weg, die nu begroeid is met hakhout.

Monument

Deze schaapskooi heeft gemetselde wanden met steunbeertjes. De functie van de schaapskooi is verschillende keren gewijzigd: van slaapplaats voor schapen (die ingezet werden om de gronde, te ontginnen) en jongveestaf tot werktuigenberging. De schaapskooi is nu een gemeentelijk monument.

Schaapskooi Jan Baas

Schaapskooi Jan Baas

Op deze plek stond tot 1821 het erf Haykersn. Na brand is het erf gesloopt en werd een nieuwe boerderij van Jan Baas gebouwd, die in 1917 werd vervangen door de huidige boerderij. Achter deze boerderij bevindt zich een schaapskooi met gemetselde zijmuren.

Kloetenschop

De overgrootvader van de huidige eigenaar was schaapsherder. Op het erf is nog een kloetenschop aanwezig. Een kloetenschop is een stok met een klein schepje. Hiermee werd een kluitje zand opgeschept en geworpen naar het schaap dat afdwaalde. Door de schrik keerde het schaap terug naar de kudde.

Herstel klein erfgoed Twente

Deze schaapskooi wordt gerestaureerd binnen het project 'Klein Erfgoed Twente'. Klein erfgoed vertelt vaak veel over de geschiedenis van een plek. Landschap Overijssel en Monumentenwacht werken samen met andere partners om dit erfgoed te herstellen en onder de aandacht te brengen.

Herstel is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van NPL, Provincie Overijssel, PBCF en gemeente Hof van Twente.

Schaapskooi 'de Forte'

schaapskooi de Forte

Deze schaapskooi is een rijksmonument en sinds enkele jaren gerestaureerd. De boerderij is in 1998 door de huidige eigenaar gekocht van de familie Vloemans die hier in 1988 de manege "Het Lamoen" stichtte en de schaapskooi verbouwde tot groepsaccommodatie.

Gerestaureerd

De schaapskooi is de enige in de 'Rothook' die is overgebleven. Tot in de jaren '60 stonden er huis aan huis nog schaapskooien. Door een forse subsidie is enkele jaren geleden de gehele schaapskooi gerestaureerd.

Nijland op de Forte

Nijland op de Forte

Deze laatste schaapskooi op de route aan de Rijssenseweg was in het verleden eigendom van Nijland op de Forte. Er volgden meerdere eigenaren en de schaapskooi wisselde regelmatig van functie; van schaapskooi tot zomerhuisje en stalling.

